

Affärstidningen för trädgårdsföretagare

Viola

MAJ 2010

Grundad år 1895

Tåkergrönt tredubblar
sin odling av
ekologisk gurka

🍷 Ekonomiska problem tvingar den holländska växthusodlingen av grönsaker till nya strategier.

🍷 Produktionskostnaderna i Almeria var nästan oförändrade 2008–2009 jämfört med de senaste två säsongerna.

🍷 SLU erbjuder problemlösning. Som trädgårdsföretagare har du chans att bli värd för trädgårdsstudenter som tar sig an din uppgift.

🍷 Ympade plantor kan höja gurkskörden med 30 procent hos ekologiska odlare visar svensk studie.

TEMA:
Ekonomi
& Försäkring

Göran Ektander är lantmästaren som blev ekologisk gurkodlare. – Jag beklagar det stora motståndet mot ekologiskt på SLU. Men forskarnas vishet har ännu inte nått ut till gurkkonsumenterna för de efterfrågar mer ekologiska varje år.

Storsatsar på ekologiska gurkor

I år tredubblade Tåkergrönt sin växthusyta för ekologisk gurkodling. Ympade plantor, allt bättre nyttodjur, kompetent personal och en ständigt ökande efterfrågan gjorde att de vågade ta steget.

AV BERIT HAGGREN

Det är mycket på gång hos Göran Ektander på Tåkergrönt i Östergötland. Efter en dramatisk byggperiod under den snörikaste vintern på mycket länge är odlingen i full gång vid vårt besök. Företagets odlingsyta för gurka har i ett svep ökat från 3 300 till 10 000 kvadratmeter. Det innebär att Tåkergrönt numera har halva odlingsarealen av svensk ekologisk gurka. Dessutom har en tomatavdelning på 400 kvadratmeter kommit till.

– Den ekologiska odlingen av gurka är liten för att det är svårt och för att skillnaden i skörd jämfört med konventionell odling fortfarande är för stor, säger Göran Ektander.

EFTERFRÅGAN STYRDE

Att lantmästaren Göran alls satsade på växthusodling berodde i grunden på gårdens uppfödning av värphöns - men mer om dem senare. Inför odlingsstarten 1999 tänkte Göran i första hand på tomatodling, vilket förklarar tomaterna i Tåkergrönts logotyp. Handelns efterfrågan, eget intresse och den kravgodkända hönsködseln på gården ledde till att inriktningen blev ekologisk. Att det sedan till slut blev gurka berodde på att grossisterna efterfrågade sådana. Ekologiska tomater hade de redan tillgång till.

– Från i år har vi ju lite tomater också men det är inget vi ska satsa stort på. Jag har fullt sjå att bli duktig på gurka.

Försäljningen sker direkt till grossist där Everfresh och Ica köper merparten.

YMPADE PLANTOR

All odling sker i bäddar med jord, minst 40 liter per planta. Bädde ligger kvar i sex år med årlig påfyllnad av ny jord. De har provat olika substrat men använder just nu Hasselfors kravmärkt E-jord.

Göran som ser lösningar och

utvecklingsmöjligheter i det mesta har funderingar på att sälja den odlingsjord de inte längre själva kan använda som planteringsjord.

– Den är för tät här men den är perfekt som jordförbättringsmedel.

I den nybyggda växthusdelens nya jord står ympade plantor men i den äldre delen är det ympade plantor som gäller. Ympstället syns strax över markytan som en förtjockning på stammen. Plantorna kommer från en holländsk plant-

När Göran började fundera på växthusodling tänkte han i första hand på tomater. Därför är det tomater i logotypen, vilket ger fin kontrast till gurkornas gröna färg.

” Det här är den första ekologiska odlingen med recirkulering ”

leverantör som ympar i stor skala och kan erbjuda de modernaste sorterna.

– Det är fjärde året vi har ympade plantor, berättar Göran. Innan dess hade vi några år med allt större problem med jordburna sjukdomar. Rötterna blev bruna och orkade inte pumpa vatten.

Grundstammen är en sort av pumpa som klarar av att stå emot jordburna svampar som *Verticillium* och *Fusarium*.

– Ympade plantor innebär en säkerhet i odlingen och en stor trygghet. De har också inneburit en skördeökning på 20 procent för oss.

Näringstillförseln i odlingen klarar de i huvudsak med egen höns gödsel. Den tillförs i olika nivåer som fast eller som gödselvatten. Komplettering görs bland annat med biovinass som innehåller kväve och kalium.

FOKUS PÅ SKADEGÖRARE

I den nybyggda delen är jorden täckt med plast under odlingsbäddarna.

– Det här är den första ekologiska odlingen med recirkulering. Vi ska gå vidare med att sluta systemet i den gamla delen i vinter.

I all odling krävs uppmärksamhet på skadegörare men att det i en ekologisk gurkodling krävs synnerligen starkt fokus på den biten blir allt tydligare efterhand som Göran berättar.

– När vi startade gurkodlingen här 1999 visste vi inte hur svårt det är. Och det första året gick allt så lätt, vi hade inte ens spinnangrepp.

Sen har verkligheten kommit i kapp med en del ödesdigra angrepp.

– Vi har haft fyra riktiga resor. Vi hade till exempel inte en lus på sju år. Det sjunde året upptäckte vi ett litet bladlusangrepp. Fem veckor senare var huset svart av lus och två tredjedelar av odlingen fick rivas ut och nya plantor beställas. På den sista tredjedelen, bakom en tomatrad, segrade predatorerna efter ytterligare två veckor.

Den nya odlingsdelen är den första ekologiska växthusodlingen med recirkulering.

– Nu återstår bara vit plast i gångarna och att måla alla rör vita, sa Göran Ektander vid vårt besök i början av april.

Spannmålsavrens kommer att stå för 70 procent av uppvärmningen framöver. Avrenset består av skal och småkärnor, en restprodukt som Göran köper från Lantmännen i närbelägna Skänninge.

Ympstället syns som en förtjockning längst ner på stammen. Grundstammen är en pumpa som klarar att stå emot jordburna svampar.

Gurkblommorna lyser fint i allt det gröna.

– Nu har vi lärt oss betydelsen av bankplantor och av ständig vaksamhet när det gäller skadegörare. Predatorerna har också blivit allt bättre. Vi skördar sju dagar i veckan bland annat för att hålla koll på skadedjur.

NÄTAR LUFTLUCKOR

Göran anser att spinn, trips och bladlöss är de största problemen men stinkfly är också ett orosmoment. När det gäller dem finns ingen bra predator. Därför kommer de att näta alla luftluckor för att hindra stinkflyn från att flyga in i odlingen.

Det är Görans medarbetare och högra hand Jerker Hedlund som har huvudansvaret för kontroller av eventuella angrepp och för predatorerna.

– Det är viktigt att ha någon anställd som bor i närheten och som tycker det är roligt. Annars hade jag inte vågat satsa på utbyggnad.

BIOBRÄNSLE

Krav kräver numera att den energi som går åt i anslutna odlares växthusanläggningar huvudsakligen kommer från förnybara källor eller spillvärme. Det har

Tåkergrönt inga bekymmer med. Deras hus värms av halm och spannmålsavrens. All el är grön.

Det är här värphönsen kommer in i bilden igen. Uppfödning av värphöns var nämligen den första verksamhetsgren som Göran startade upp när familjen Ektander kom till gården år 1990. Kycklingar behöver värme och för att kunna slösa med den på ett miljövänligt sätt och utan alltför höga kostnader installerade Göran en 280 kW halmpanna med en 15 m³ ackumulatortank.

– Skänninge här intill är spannmålsmecka. För att kunna elda med halm måste man vara i ett område med överskott på halm.

BYTER MOT KOMPOST

På den tiden jobbade Göran som green-keeper men funderade på att bli heltidsbonde. Eftersom halmpannan hade kapacitet för mer än vad kycklingarna krävde kom idén om växthusodling upp.

År 2002 installerade de en ny 900 kW halmpanna och en 200 m³ ackumulatortank. I samband med tredubblingen av växthusytan har halmpannan kompletterats med en panna som de eldar med spannmålsavrens, en restprodukt från Lantmännen i Skänninge.

– Halm är osäkert. Om det regnar mycket på hösten vill lantbrukarna plöja ner sin halm direkt. Då får den inte ligga i strängar och torka ett par dagar som den behöver göra för att kunna användas som bränsle.

Askan från pannorna blandas med höns gödsel och allt växtavfall från odlingen i en stor kompost. Materialet säljs sedan till de lantbrukare som Göran i sin tur köper halm från.

SER UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Med de två pannorna räknar Göran med att kunna täcka odlingens hela värmebehov. Spannmålsavrenset kommer att stå för

70 procent och halmen för 30 procent av energin.

– Vi har också flyttat fram första planteringen från vecka fyra till vecka sju eller åtta. Det finns inget ljus tidigt på året och

Allt bättre predatorer har gjort den ekologiska gurkodlingen säkrare.

odlingen ger inga pengar. Det är bättre att äta morötter på vintern och gurka på våren.

Göran tror på utvecklingsmöjligheter för svensk växthusodling.

– Vi har hög kvalitet och tillgång till rätt bränsle.

Han har också en hel del vidare planer för egen del. Förutom att sluta systemet i den gamla odlingsdelen ska de i vinter installera energiväv i växthusen. Nästa år är det bygge av ny gårdsbutik och bostäder för

” Nu har vi lärt oss betydelsen av bankplantor och av ständig vaksamhet när det gäller skadegörare.”

GÖRAN EKTANDER

trädgårdslever som står på programmet.

– Det finns en del som tror att ekologisk odling är ett sätt att bidragsmaximera. Men så är det inte. Av allt vi har investerat här har vi bara fått fyra procent i bidrag. ●